

אד"ש: עם ענוג וחריר

קווים לדמותו של הסופר א"ד שפיר, שנפטר שלשום

להשיב — לא תוכל בקפיצת הדרך" — כך הוא כותב בראשית ההקדמה הקצרה ל"אסופת סיפוריו. נדמה לי, כי בצד העיקשות והמרי, האמור בה והתקווה, — ובדרך הטבע גם האכזבות — היו בו געגועים גוראים אל מחוץ-החפץ הקסום, שהוא גם צור-המחצית, אשר הוא נשא בתוכו כל העת. הגעגועים הללו, ש"הם הם כיסופי היצירה, אינם פרי יכולים היו להניב איל-מלא גזרו עליו החיים להיאבק ככה עד אחריתם?

"נולדנו אנשים הנועדים ל"קרוב" — במלים אלו נפתח סיפורו "זכרון נושן של ליל חורף". אבל לאילו קרבות נ"ד אד"ש באמת? האם באלה שבהם כילה את כוחו, כשהוא — אם אמשורך עליו מה שקרא על אחד מגיבורי סיפוריו — "נקלע מספק ל"ספק מיחל לימים טובים ל"עתידי לבוא"? או שמא ל"מלחמות אחרות, אותן המלחמות הנפלאות של הרוח ה"יוצרת, שבלעדיהן אין לספרות תקומה?

למלחמות כאלו נועד אליהו דוד שפיר, אד"ש, המשורר והמספר ובעל הרשומות. ב"מלחמה כזאת היה רוצה גם ליפול.

ומקום של כבוד בין מושבי הסיפורת העברית החדשה של-נו.

וסקרנות, ורצון לגלות: מה עוד יש לו בגנזיו, שהוא מסתיר בקנאות כזאת לבל יבוא בקהל?

אבל אד"ש לא השביע את הסקרנות הזאת. רומן היה, כי יש תחת ידו רומן רחב-יריעה שהוא טורח בו הרבה שנים. האם הגיע הרומן ל"גמר בישולו? מה עלתה לו? לא אדע.

בינתיים עבד, עבד קשה — בעריכה, בתרגום. עבד קשה — ולא היה אדם קל. הוא התמיר עם הספרות, עם ה"סופרים, עם עצמו. היו לו אהבות ואיבות קשות. היה לו כיוון אמנותי שדבק בו ולא רצה להרפות. לא איש ויתור-רים היה. אבל על-פני כל אלה שפוכה היתה אהבת חייו — לספרות העברית ולשפתה. הוא חלם את הרנסאנס של ספרות זאת בארץ ישראל, חזה לה עתידות מפוארים, כשם שקונן על שברונה בימים רעים ש"באו לה. באותם רגעים יפים — ולצערי לא רבים מדי — של ידידות שהיו לנו, היה בונה מגדלים של דמיון מפ"ליג, שתוכם רצוף אמונה עזה בכוח היצירה העברית.



"לשוב, לשוב אל אשר אין

אד"ש — כך היה מכונה אליהו דוד שפיר ז"ל, ש"הלך שלשום לעולמו. בפי ידידיו — היה מבכר, בלי ספק, שיוזכרוהו על שום יצירתו המקורית ולא-ידוע" קא בגלל תרגומיו, אף כי בהם הפליא לעשות וגם נתעטר בזכותם בפרס טישר-ניחובסקי לתרגום.

רצה הגורל ויצירתו המקורית, השירים והסיפורים, ידועה בעיקר לאיסטניסים, ו"אלה, בידוע, אינם מרובים.



אל שמו של אד"ש התוודעתי לראשונה באחת מחוברות "מחברות לספרות" שבה מצאתי סיפור מפרי-עטנו, אחד מן הסיפורים הליטאיים, שלימים כונסו ב"הנסיון הראשון, ה"מצומצם, לשוב". אז הופתעתי וגמלאתי שמחה על הכשרון הענוג והחרירי, שמיזג בטוב-טום ליריקה והגות, רפרופי-מיכחול של צייר ושנינות-מבט, ולא פחות מכל אלה כל היסודות הללו במעשה-רקם אווירה שיש בה ניצנוצי פסיפס מרהיב. האפתעה וה"שמחה לא פגו — להיפך, גי"עורו מחדש — כאשר החזקתי, לאחר שנים כה רבות, את הסיפרון הצנום בידי. "ארבעה דברי סיפור" בסך-הכל, שצירת תולדותיה וחייה של אחוזה ייחודית בליטא —